

Februar 2006

Evaluering af forbuddet mod salg af alkohol til personer under 16 år

Morten Hulvej Jørgensen
Mette Riegels
Ulrik Hesse
Morten Grønbæk

Center for
ALKOHOLFORSKNING

Evaluering af forbuddet mod salg af alkohol til personer under 16 år

Morten Hulvej Jørgensen
Mette Riegels
Ulrik Hesse
Morten Grønbæk

Statens Institut for Folkesundhed
København 2006

Evaluering af forbuddet mod salg af alkohol til personer under 16 år

Statens Institut for Folkesundhed (SIF)

Forfattere: Morten Hulvej Jørgensen
Mette Riegels
Ulrik Hesse
Morten Grønbæk

Omslag: United A/S

Rapporten kan downloades som PDF på instituttets
hjemmeside: www.si-folkesundhed.dk

ISBN: 87-7899-100-5

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	4
2. Dataindsamling.....	5
3. Køb og anden anskaffelse af alkohol.....	7
4. Forbrug af alkohol.....	13
5. Konklusion.....	17
6. Litteratur.....	21

1. Indledning

Danske unge har et højt alkoholforbrug sammenlignet med deres jævnaldrende i de fleste andre europæiske lande. De drikker sig relativt hyppigt fulde og oplever mange problemer i forbindelse med deres brug af alkohol (Hibell et al., 2004). I Regeringens folkesundhedsprogram *Sund hele livet* er unges alkoholforbrug udpeget som en af de mest betydelige udfordringer for forebyggelsen, og på den baggrund blev det i 2004 besluttet at hæve aldersgrænsen for salg af alkohol i detailhandelen fra 15 til 16 år. *Lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 16 år* (Lov nr. 213 af 31/03/2004) trådte i kraft den 1. juli 2004, hvorved den eksisterende aldersgrænse fra 1998 blev hævet med et år. En af de væsentligste konsekvenser af loven var således, at den gjorde det ulovligt at sælge alkohol og tobak til 15-årige.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har som en del af projektet ”Unge danskeres alkoholforbrug” (j.nr. 2004-0201-161) bedt Center for Alkoholforskning ved Statens Institut for Folkesundhed om at evaluere den nye aldersgrænse med særligt fokus på dens konsekvenser for unges køb og forbrug af alkohol. Resultaterne fremlægges i nærværende rapport. Evalueringen er baseret på to tværsnitsundersøgelser, som blev gennemført i henholdsvis maj-juni 2004 og maj-juni 2005; det vil sige umiddelbart før lovens ikrafttræden og igen et år senere. Begge gange blev 8.000 tilfældigt udvalgte 13-16-årige inviteret til at svare på et spørgeskema om deres forbrug og køb af alkohol samt om andre emner af relevans for undersøgelsen.

Efter en beskrivelse af undersøgelsens datamateriale og metode gennemgås resultaterne. Først præsenteres forskelle mellem 2004 og 2005 i unges køb og anden anskaffelse af alkohol, og dernæst præsenteres resultater om unges forbrug af alkohol målt på forskellige parametre. I rapportens sidste kapitel opsummeres og diskuteres de vigtigste resultater.

2. Dataindsamling

Data er blevet indsamlet ad to omgange. I maj 2004 blev 8.000 tilfældigt udvalgte danskere i alderen 13 til 16 år udtrukket fra CPR-registeret, og et år senere blev der udtrukket en tilsvarende stikprøve. Udtrækkene var stratificeret på alder, således at der blev udtrukket 3000 13-årige, 2000 14-årige, 2000 15-årige og 1000 16-årige. Power-beregninger viste, at denne fordeling var nødvendig for at være i stand til at måle substantielle forskelle i alkoholforbrug med statistisk signifikans, idet en relativt lille andel af 13-årige drikker alkohol, og man derfor behøver et større antal respondenter i den aldersgruppe. Fordelingen på aldersgrupper og køn samt besvarelsesprocenter for de to runder dataindsamling fremgår af tabel 1.

2004		Besvarelser			
Alder	Udtrukket	Piger	Drenge	I alt	Svarpct.
13	3000	1158	1179	2343	78
14	2000	803	689	1495	75
15	2000	761	717	1484	74
16	1000	385	307	695	70
I alt	8000	3107	2892	6017	75

2005		Besvarelser			
Alder	Udtrukket	Piger	Drenge	I alt	Svarpct.
13	3000	1225	1156	2400	80
14	2000	783	711	1524	76
15	2000	780	665	1461	73
16	1000	399	342	746	75
I alt	8000	3187	2874	6131	77

Tabel 1: Antal udtrukket og besvarelser fordelt på alder og køn

Inden undersøgelsen blev iværksat, blev der indhentet udtalelse fra Datatilsynet, som ikke fandt anledning til bemærkninger. De udtrukne personer modtog et spørgeskema samt et informationsbrev med posten, og de blev bedt om at vise materialet til deres forældre. De personer, der ikke ønskede at deltage i undersøgelsen, blev bedt om at returnere det blanke spørgeskema. Der blev rykket to gange for ikke modtagne skemaer. De besvarede spørgeskemaer blev indskannet af SFI Survey, og besvarelsene er blevet behandlet anonymt.

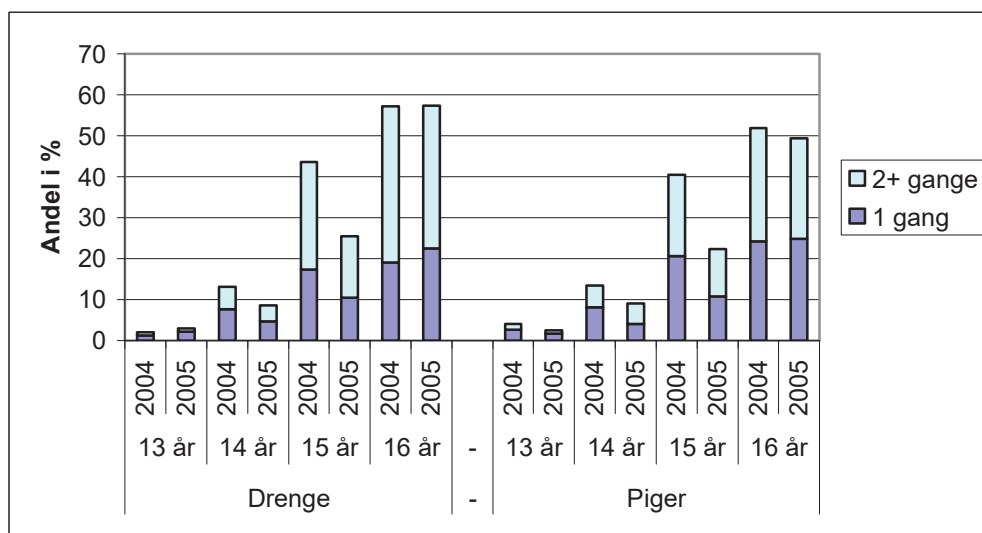
Spørgeskemaet indeholdt en række baggrundsspørgsmål om alder, køn, bopæl, familiestatus, forældres beskæftigelse, selvvurderet helbred og religiøs baggrund. Derudover blev respondenterne spurgt om deres brug af alkohol, herunder debutalder, fuldskab seneste seks måneder, antal drikkebegivenheder seneste måned og type samt mængde af alkohol drukket ved seneste drikkebegivenhed. Respondenterne blev desuden spurgt, om de selv havde købt alkohol i en butik eller andre steder den seneste måned, samt hvorvidt de havde drukket alkohol, som de ikke selv havde købt, og hvem de i givet fald havde fået alkoholen af. Endelig indeholdt skemaet nogle få spørgsmål om forbrug af tobak og hash.

Analyserne er foretaget i statistikprogrammet SAS. Der sammenlignes data fra de to tværsnitsundersøgelser (2004 og 2005), og resultaterne er opdelt på køn og alder.

3. Køb og anden anskaffelse af alkohol

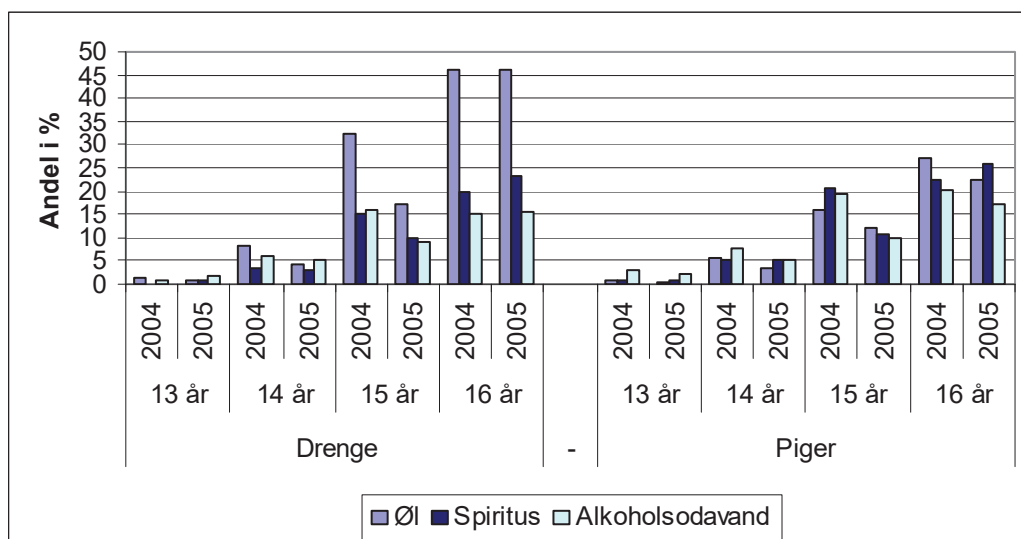
I det følgende gennemgås forskelle mellem 2004 og 2005, hvad angår unges anskaffelse af alkohol – først og fremmest ved køb i butik, som aldersgrænsen netop har til formål at forhindre. Desuden beskrives, i hvilken grad respondenterne angiver at have købt alkohol andre steder end i en butik, samt hvorvidt de har drukket alkohol, som de ikke selv har købt, og hvem de i givet fald har fået det af.

Figur 1 viser hvor stor en andel af respondenterne, der oplyser, at de har købt alkohol i en butik inden for de seneste 30 dage. Begge år er der næsten ingen 13-årige (ca. 2%), der angiver, at de har købt alkohol i en butik. Fra 2004 til 2005 er der sket en lille, men statistisk signifikant reduktion i andelen af 14-årige, der har købt alkohol i en butik, så det i 2005 var ca. 10%, der havde købt alkohol den seneste måned mod ca. 15% i 2004 (drengene: $p=0,02$; piger: $p=0,002$). Blandt de 15-årige er der sket et signifikant fald, og det gælder for både piger og drenge ($p<0,0001$). I 2004 var det 44% af drengene og 41% af pigerne, der havde købt alkohol i en butik, og denne andel var i 2005 faldet til henholdsvis 25% og 22%. Der er ikke nogen signifikant forskel blandt de 16-årige.

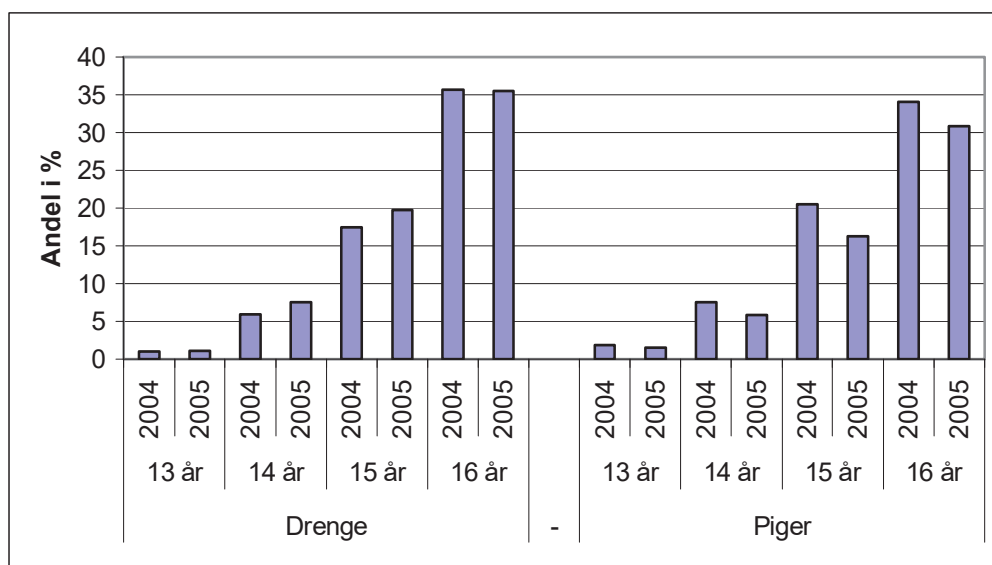
Figur 1: Andel der selv har købt alkohol i en butik inden for de seneste 30 dage

De der svarede ja til at have købt alkohol i en butik, blev også spurgt om, hvilke former for alkohol de havde købt. Af figur 2 fremgår, hvor mange der oplyste, at de havde købt henholdsvis øl, alkoholsodavand og/eller spiritus. Igen kan der ikke konstateres nogen forskel blandt de 13-årige, og der er kun ganske få i denne aldersgruppe, der selv køber alkohol i det hele taget. For 14-årige er der sket et signifikant fald i købet af øl blandt både piger ($p=0,04$) og drenge ($p=0,003$), så det i 2005 var ca. 4% af de 14-årige, der havde købt øl. Derudover er de 14-årige pigers køb af alkoholsodavand faldet til ca. 5% ($p=0,04$). Blandt de 15-årige er der en stor kønsforskel, hvad angår køb af øl. Denne forskel ser dog ud til at være ved at udjævne sig. I 2004 angav 33% af de 15-årige drenge, at de havde købt øl, og det var faldet til 17% i 2005 ($p<0,0001$). Dermed nærmer drengenes køb af øl sig pigernes niveau, der i 2005 lå på 12% mod 16% i 2004 ($p=0,03$). Der er også sket signifikante fald i 15-åriges køb af alkoholsodavand (drenge: $p=0,0002$; piger: $p<0,0001$) og spiritus (drenge: $p=0,003$; piger: $p<0,0001$). For de 16-årige er der ikke nogen signifikante forskelle. Begge år havde 46% af de 16-årige drenge købt øl i en butik. Vin er ikke medtaget i figuren, da det kun købes af ganske få. De 16-årige piger synes at være de mest tilbøjelige til at købe vin, og det var der i 2005 ca. 6%, der angav at have gjort. Til sammenligning var der blot 2% af de 16-årige drenge og knap 1,5% af de 15-årige piger, der oplyste, at de selv havde købt vin i en butik.

Figur 2: Andel der har købt hhv. øl, spiritus og/eller alkoholsodavand i en butik inden for de seneste 30 dage

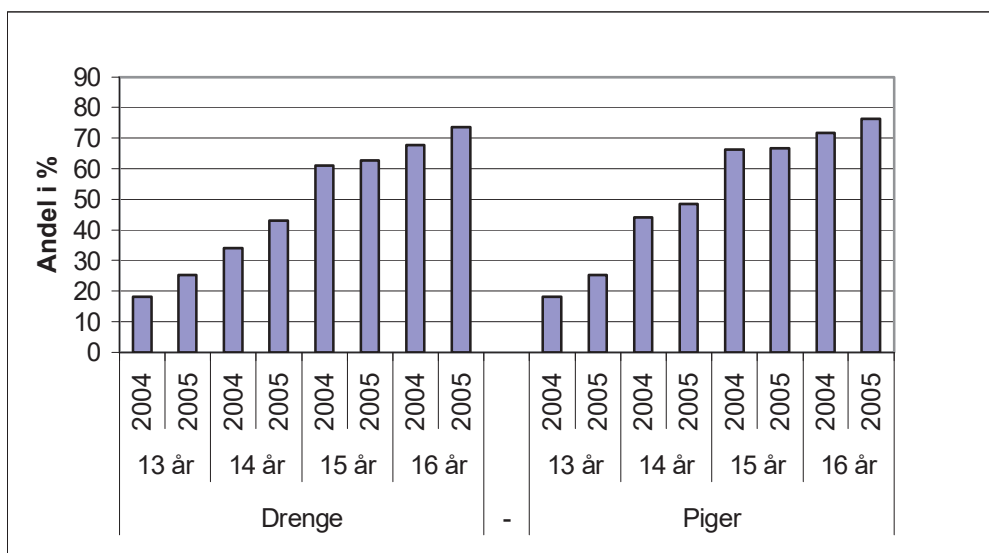
Unge kan skaffe sig alkohol på andre måder end ved at købe det i en butik. Vi spurgte derfor også til, om de havde købt alkohol andre steder end i en butik (fx på en restaurant, til en fest eller en koncert). Resultaterne vises i figur 3, og på dette område synes der at være forskel på udviklingen for henholdsvis piger og drenge. For de 13-15-årige drenge vedkommende er der sket en lille stigning i andelen, der har købt alkohol andre steder end i en butik, mens der for de 13-16-årige piger er tale om et fald. Blandt de 15-årige drenge var der i 2004 18%, der havde købt alkohol andre steder end i en butik, mod 20% i 2005. De 15-årige piger gik derimod fra 21% til 16%. Overordnet set kan der således ikke konstateres nogle entydige ændringer i andelen af unge, der køber alkohol andre steder end i en butik. Hvis man sammenligner med figur 1 ovenfor, kan man udlede, at det i alle fire aldersgrupper og for begge køn er mere normalt at købe alkohol i en butik end andre steder.

Figur 3: Andel der har købt alkohol andre steder end i en butik inden for seneste 30 dage

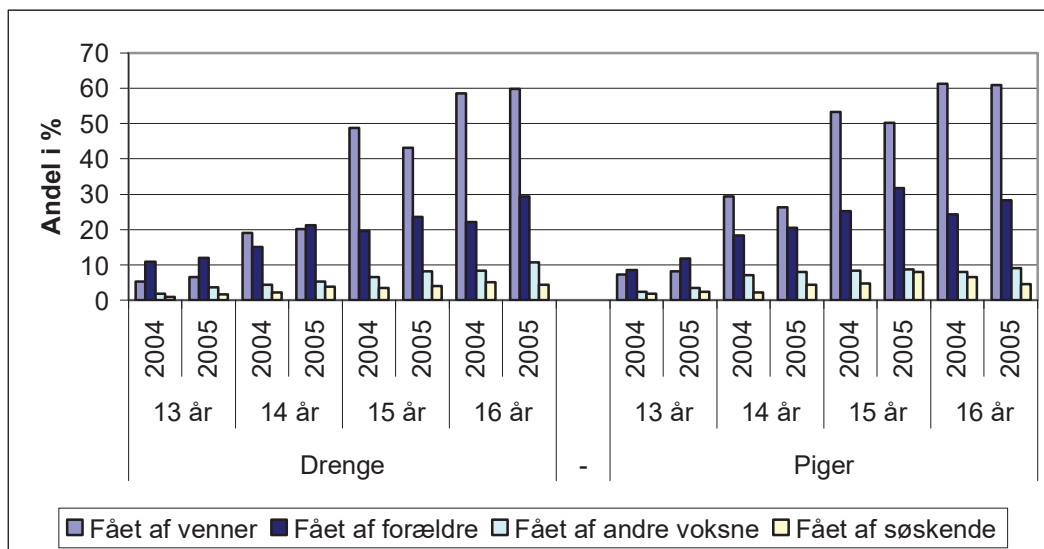
Man behøver imidlertid ikke selv købe den alkohol, som man drikker. I figur 4 vises, hvor mange af de adspurgte, der inden for de seneste 30 dage har drukket alkohol, som de ikke selv har købt. Dette område udmærker sig ved, at der er sket en stigning i alle aldersgrupper og begge køn, således at der i 2005 var en større andel end i 2004, der havde drukket alkohol, som de ikke selv havde købt. Inden

for de enkelte aldersgrupper er det endvidere relativt mange, der har drukket alkohol uden selv at have købt det. Blandt 13-16-årige synes det således at være det mest normale, at man ikke selv køber den alkohol, som man drikker. Det bør bemærkes, at den mindste stigning sker blandt de 15-årige, hvor 61% af drengene og 66% af pigerne svarede ja i 2004 mod henholdsvis 63% og 67% i 2005.

Figur 4: Andel der inden for seneste 30 dage har drukket alkohol, som de ikke selv har købt

De, der angav at have drukket alkohol, som de ikke selv havde købt, blev bedt om at oplyse, hvem de havde fået alkoholen af. Figur 5 viser, hvordan svarene fordelte sig på kategorierne venner, forældre, andre voksne og søskende. Det fremgår, at det er mest normalt at få alkohol af sine venner og sine forældre. På trods af at der blandt 15-årige af begge køn samt 14-årige piger er sket et fald i andelen, der har fået alkohol af venner, er det fortsat 43% af de 15-årige drenge og 50% af de 15-årige piger, der har fået alkohol af venner inden for seneste 30 dage. Desuden er det bemærkelsesværdigt, at der for begge køn og i alle aldersgrupper er sket en stigning i andelen, der har fået alkohol af forældre og/eller andre voksne. Blandt de 15-årige i 2005 havde 24% af drengene og 32% af pigerne fået alkohol af deres forældre inden for de seneste 30 dage.

Figur 5: Andel der inden for seneste 30 dage har drukket alkohol, som de har fået af andre

Opsummering

Hvis man kigger isoleret på køb af alkohol i butikker, er der sket en reduktion i andelen af 15-årige, der selv har købt alkohol. Der er også sket et mindre fald blandt de 14-årige, mens der tilsyneladende ikke er sket nogen forandring blandt de 13- og 16-årige. I alle fire aldersgrupper synes det imidlertid at være mere normalt, at man drikker alkohol, som man ikke selv har købt. Overordnet set er der sket en stigning i andelen, der har drukket alkohol, som de ikke selv har købt, og denne stigning kan delvist forklares ved, at der er flere, der har fået alkohol af deres forældre.

Status for 15-åriges køb og anden anskaffelse af alkohol i 2005 kan opsummeres som følger:

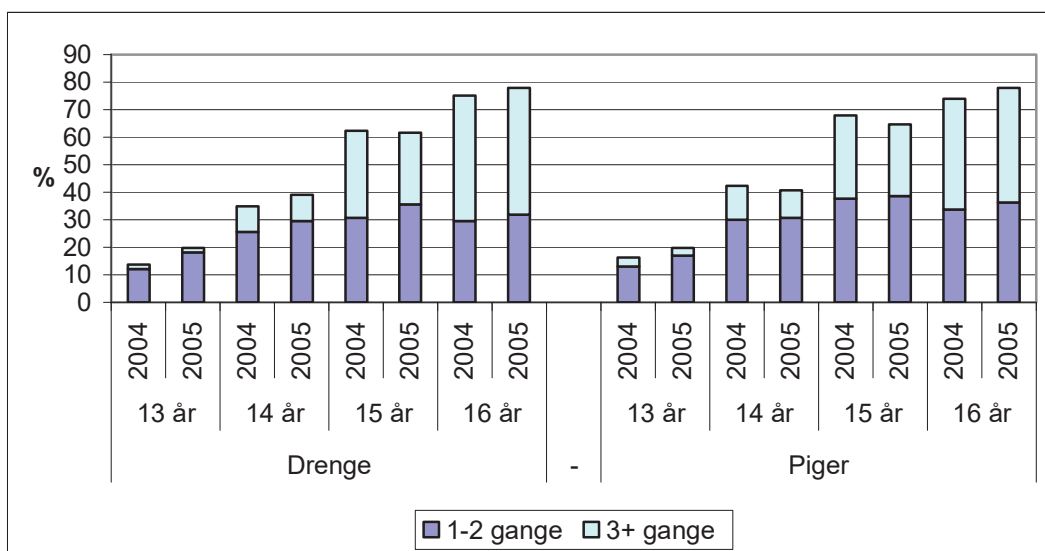
- Hver fjerde har købt alkohol i en butik inden for de seneste 30 dage
- Hver femte har købt alkohol andre steder end i en butik inden for de seneste 30 dage
- To ud af tre har inden for de seneste 30 dage drukket alkohol, som de ikke selv har købt

- Hver fjerde dreng og hver tredje pige har inden for de seneste 30 dage drukket alkohol, som de har fået af deres forældre.
- Næsten halvdelen af de 15-årige har inden for de seneste 30 dage drukket alkohol, som de har fået af deres venner.

4. Forbrug af alkohol

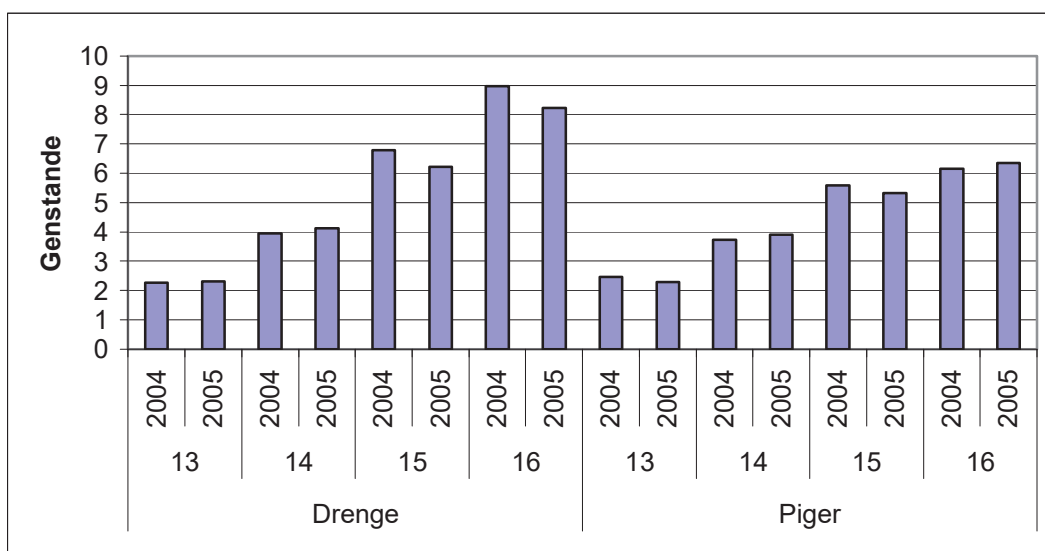
I dette afsnit beskrives unges forbrug af alkohol før og efter lovens ikrafttræden. For at få så detaljeret et billede som muligt blev respondenterne spurgt om, hvorvidt de havde drukket alkohol inden for de seneste 30 dage, hvor meget og hvad de drak, sidste gang de drak alkohol, samt hvorvidt de havde været fulde inden for det seneste halve år.

I figur 6 ses svarfordelingen på et spørgsmål om, hvor mange gange respondenterne har drukket alkohol inden for de seneste 30 dage. Som det fremgår, er der ikke sket nogen store forandringer på dette punkt. For 13- og 16-årige af begge køn samt for 14-årige drenge sker der en lille stigning i andelen, der har drukket, mens der for 14-årige piger samt 15-årige af begge køn sker et mindre fald. Det bør bemærkes, at der blandt de 15-årige fortsat er mere end 60%, der har drukket alkohol inden for den seneste måned. Der sker et fald i andelen af 15-årige, der har drukket tre eller flere gange, men det tilsvarende tal er stort set uforandret i de øvrige aldersgrupper med undtagelse af de 14-årige piger, hvor andelen også falder en smule. Cirka hver fjerde af de 15-årige har drukket tre eller flere gange den seneste måned.

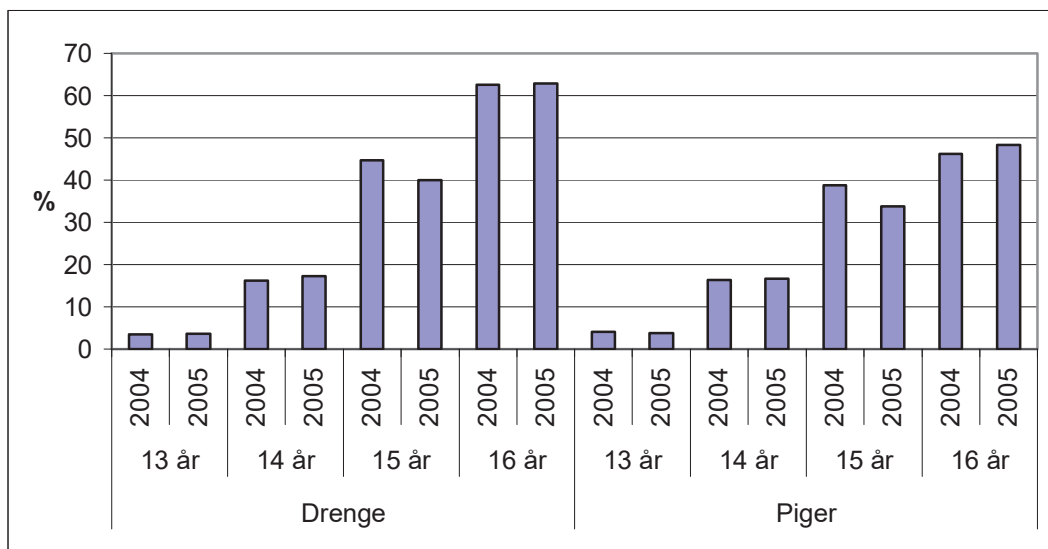
Figur 6: Andel der har drukket alkohol seneste 30 dage

For at få en idé om, hvor stor en mængde alkohol de unge indtager ved en enkelt lejlighed, blev respondenterne bedt om at angive, hvor meget de drak sidste gang, de drak alkohol. I figur 7 vises det gennemsnitlige samlede antal genstande, som respondenterne oplyser, at de har drukket, sidste gang de drak. De respondenter, der slet ikke har drukket, er ikke medtaget. Blandt de 15- og 16-årige drenge ses et mindre fald i det gennemsnitlige antal genstande, mens der i de øvrige aldersgrupper og blandt piger i alle aldersgrupper ikke er nogen nævneværdige forskelle. I 13-14-års alderen drikker piger og drenge gennemsnitligt lige mange genstande, mens de 15-16-årige drenge drikker mere end de jævnaldrende piger. Hvor de 16-årige drenge i 2005 drak 8 genstande i gennemsnit ved seneste drikkebegivenhed, ligger de 16-årige piger på cirka 6 genstande, hvilket er en smule mere end de 15-årige piger og omtrent det samme som 15-årige drenge.

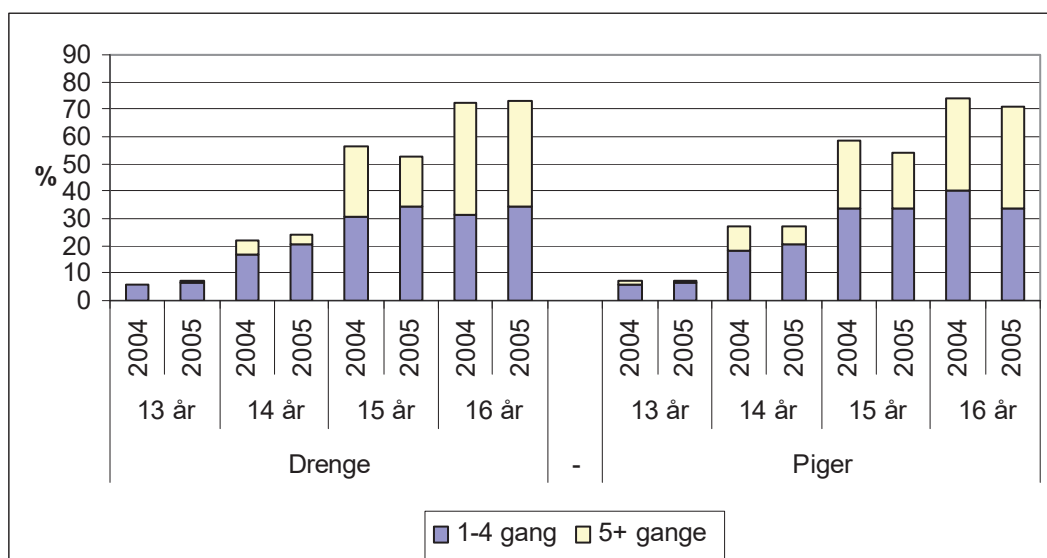
Figur 7: Gennemsnitligt antal genstande drukket ved seneste drikkebegivenhed

Andelen af unge, der ved seneste drikkebegivenhed drak mere end fem genstande, er angivet i figur 8. Piger og drenge følges stort set ad til og med 15-års alderen, og igen topper de 16-årige drenge, hvor mere end 60% oplyser, at de drak mere end fem genstande, sidste gang de drak. For 15-årige af begge køn sker der et fald fra 2004 til 2005, således at 40% af drengene og 34% af pigerne har drukket mere end fem genstande ved seneste drikkebegivenhed i 2005 mod henholdsvis 45% og 39% og 2004. I de øvrige aldersgrupper ses ingen nævneværdige forskelle.

Figur 8: Andel der drak mere end fem genstande, sidste gang de drak alkohol

Figur 9 viser, hvor stor en andel af respondenterne der oplyser, at de har drukket sig fulde inden for det seneste halve år samt antallet af gange. Andelen af unge, der har drukket sig fulde, stiger med alderen, således at det i 2005 er 8% af de 13-årige drenge, der har drukket sig fulde inden for det seneste halve år, mod 74% af de 16-årige drenge. Blandt pigerne er andelen en smule lavere, men tendensen er den samme. Andelen af 13-14-årige drenge, der har drukket sig fulde inden for det seneste halve år, stiger fra 2004 til 2005, hvorimod andelen af 15-årige falder en anelse. Det er stadigvæk mere end halvdelen af de 15-årige, der har drukket sig fulde inden for de seneste seks måneder. Ganske få 13-14-årige angiver, at de har drukket sig fulde fem eller flere gange, dog lidt flere piger end drenge. Blandt de 15- og 16-årige synes denne kønsforskel at udjævne sig. Igen ses der et fald hos de 15-årige, hvor det i 2005 var ca. 20%, der havde drukket sig fulde fem eller flere gange mod ca. 25% i 2004.

Figur 9: Andel der har drukket sig fuld de seneste seks måneder

Opsummering

Som det er fremgået ovenfor, er den tydeligste forskel i alkoholforbrug at finde blandt de 15-årige, der målt på alle fire parametre drikker en smule mindre efter den nye aldersgrænses ikrafttræden, end de gjorde tidligere. For de øvrige aldersgrupper er resultaterne mere tvetydige, men overordnet set kan der ikke konstateres nogen forskel. Faldet for de 15-årige er ikke mere markant, end at der fortsat er en stor andel, der drikker alkohol hyppigt og i store mængder. Status for de 15-åriges alkoholforbrug et år efter lovens ikrafttræden kan opsummeres som følger:

- Mere end 60% har drukket alkohol inden for den seneste måned
- Cirka en fjerdedel har drukket alkohol tre eller flere gange den seneste måned
- Mere end halvdelen har drukket sig fulde inden for det seneste halve år
- En femtedel har drukket sig fulde fem eller flere gange inden for det seneste halve år
- Drengene drak i gennemsnit cirka fem genstande og pigerne cirka fire, sidste gang de drak.
- Lidt over end en tredjedel drak mere end fem genstande, sidste gang de drak alkohol.

5. Konklusion

Overordnet set viser evalueringen, at 15-åriges køb af alkohol er blevet nedbragt efter den nye aldersgrænses ikrafttræden, mens selve forbruget af alkohol blandt 13-16-årige stort set er uændret. Disse modsatrettede tendenser giver grund til at genoverveje, hvordan man kan sikre en sammenhæng i forebyggelsesindsatsen rettet mod unges alkoholbrug, så aldersgrænsen kommer til at indgå i et konstruktivt samspil med øvrige aktiviteter på området.

Den direkte målgruppe for lovgivningen er de 15-årige, og denne aldersgruppe adskiller sig også fra de øvrige, hvad udviklingen fra 2004 til 2005 angår. Således er der sket næsten en halvering af andelen af 15-årige, der selv har købt alkohol i en butik. I 2004 havde 44% af drengene og 41% af pigerne købt alkohol i en butik, og dette var faldet til henholdsvis 25% og 22% i 2005. Som nævnt er der ikke sket samme fald i de 15-åriges forbrug. Der er tilsyneladende lidt færre 15-årige, der har drukket alkohol i 2005, og de, der har drukket, har drukket lidt færre genstande. Imidlertid er der tale om ganske små forskelle på dette område, og man bør bemærke, at det stadig er mere end 60% af de 15-årige, der har drukket alkohol inden for den seneste måned, og at mere end halvdelen har været fulde inden for det seneste halve år. For de øvrige aldersgrupper er der ikke sket afgørende ændringer – dog ligner udviklingen for de 14-årige piger på flere områder den, der er sket for de 15-årige.

Blandt 13-16-årige er det mere normalt, at man får alkoholen fra andre, end at man køber den selv. Således har fx næsten halvdelen af de 15-årige inden for den seneste måned drukket alkohol, som de har fået af deres venner. Fra 2004 til 2005 er der tilmed sket en stigning i andelen, der har drukket uden selv at have købt alkohol. Dette er en del af forklaringen på, at en reducere af unges køb af alkohol ikke nødvendigvis medfører en nedgang i deres forbrug. I den forbindelse er det bemærkelsesværdigt, at der i alle de aldersgrupper, der medvirker i denne undersøgelse, er sket en stigning i andelen, der har fået alkohol af deres forældre. En fjerdedel af 15-årige drenge har fået alkohol af forældre inden for de seneste

30 dage, og blandt pigerne er det en tredjedel. Dette kunne tyde på, at forældrene ved at give alkohol til deres børn i et vist omfang har kompenseret for den nye aldersgrænses begrænsning af de unges mulighed for selv at købe alkohol.

At forældre i højere grad har givet alkohol til deres børn efter den nye aldersgrænses ikrafttræden kan fortolkes på flere måder. Det kan på den ene side ses som et tegn på, at (nogle) forældre ikke er enige i, at deres børn ikke bør drikke alkohol, selvom de er yngre end 16 år. På den anden side kan tendensen også tolkes mere positivt som et tegn på, at (nogle af) forældrene ved at give alkohol til deres børn søger en form for kontrol over, hvor meget og hvad deres børn drikker. Evalueringen giver ikke mulighed for at vurdere, hvorvidt dette har en gavnlig effekt på børnenes forbrug af alkohol, eller om det eventuelt kan virke kontraproduktivt.

Denne evalueringens resultater bliver bekræftet af Sundhedsstyrelsens MULD-undersøgelse, som er blevet foretaget blandt elever i 5.-10. klasse hvert år siden 1997 (Sundhedsstyrelsen, 2005b; Sundhedsstyrelsen, 2005a). Da respondenterne i MULD er udvalgt på en anden måde end respondenterne i denne evaluering, er de to undersøgelser ikke direkte sammenlignelige. Ikke desto mindre kan man i MULD-data iagttage samme tendenser som i nærværende evaluering: Der er sket en nedgang i 15-åriges køb af alkohol, mens der ikke kan iagttages nogen væsentlig ændring i deres forbrug. Dog viser MULD-undersøgelsen, at der er sket et mindre fald i 11-15-åriges alkoholforbrug i tiden fra 1997 til 2004.

Internationale oversigtsstudier har fundet, at juridisk regulering af unges mulighed for at købe alkohol er en af de mest effektive metoder til at begrænse unges alkoholforbrug, men påpeger samtidig at håndhævelse er en forudsætning for succes (Babor et al., 2003; Stockwell et al., 2005). Selvom aldersgrænsen har formålet at mindske unges køb af alkohol, vil en strengere håndhævelse af loven over for butikkerne utvivlsomt hjælpe. Det ville kunne medvirke til en yderligere reduktion i unges køb af alkohol, og det vil også give loven større gennemslagskraft over for forældre og andre voksne ved at signalere, at

alkoholbrug blandt børn ikke bør accepteres. Loven giver mulighed for bødestraf til butiksindehavere, der fortsat sælger alkohol og tobak til mindreårige, og det bør overvejes at tage denne sanktionsmulighed i anvendelse.

Evalueringen indikerer dog, at man ikke kan nedbringe unges alkoholforbrug alene ved at forhindre dem i at købe alkohol. Aldersgrænsen må således kombineres med forebyggelsestiltag, der søger at påvirke andre faktorer i positiv retning – fx forældre og venners indflydelse på unges drikkemønstre. Foreløbige resultater fra Center for Alkoholforskning's store kvantitative og kvalitative undersøgelse *Ungeshverdag.dk* peger på, at kammeratskabsgrupper har stor betydning for den enkeltes brug af alkohol, og at der ligger et væsentligt forebyggelsespotentiale i at styrke ressourcerne i sådanne grupper. Det ville kræve en sundhedsfremmende tilgang, hvor man fx understøtter unge i at udskyde deres alkoholdebut og i at hjælpe hinanden til at undgå alkoholrelaterede problemer, når og hvis de begynder at drikke. Der er imidlertid et hul i den forskningsbaserede viden, såvel nationalt som internationalt, om hvordan en sådan sundhedsfremmende tilgang kan gennemføres i praksis.

Med struktur- og opgavereformen overtager kommunerne en række opgaver på sundhedsområdet fra amterne, heriblandt den borgerrettede sundhedsfremme og forebyggelse. I lovgivningen er der intet krav til kommunerne om, at de skal iværksætte forebyggelse rettet specifikt mod børn og unges alkoholbrug, men det er ikke desto mindre en opgave, der fortsat skal løses. Alkoholforebyggelse indgår traditionelt i folkeskolens sundheds- og seksualundervisning, selvom der ikke er stillet eksplicite krav om, at der skal undervises om alkohols potentielle skadevirkninger. Når kommunerne overtager forebyggelsesopgaven, bliver der mulighed for at integrere folkeskolens undervisning i kommunens strategi på området, men det er ikke nogen selvfølge, at dette vil ske. Der er derfor brug for forskning, der kan belyse kommunernes varetagelse af alkoholforebyggelsen i tiden omkring strukturreformen. I den forbindelse vil det være relevant at undersøge, hvordan kommunale aktiviteter bedst muligt kan indgå i et samspil

med aldersgrænsen, så der sikres kvalitet og sammenhæng i nationale såvel som lokale indsatser på området.

6. Litteratur

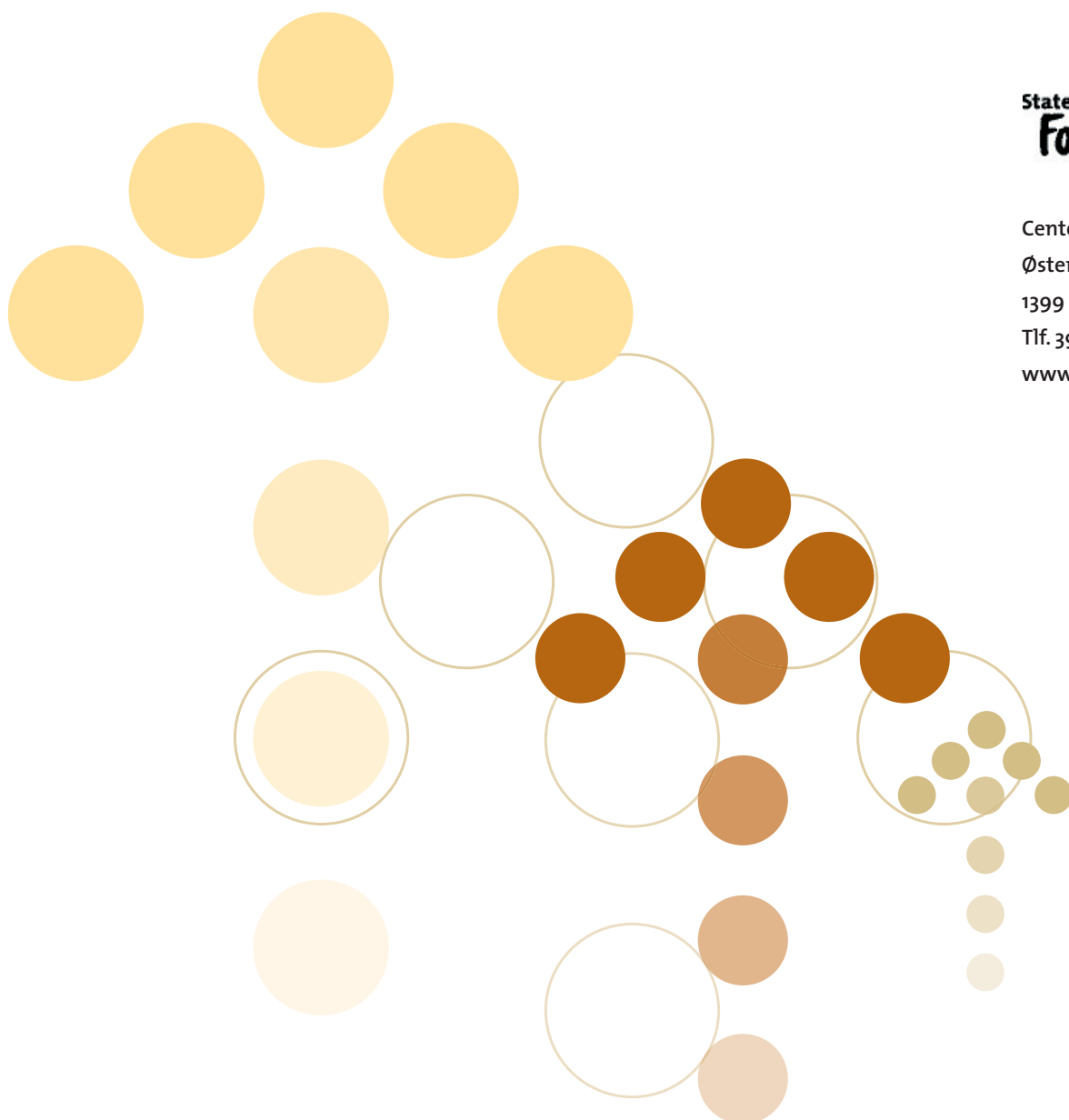
Babor, T. et al. (2003). *Alcohol: No ordinary commodity. Research and public policy*. Oxford: Oxford University Press.

Hibell, B. et al. (2004). *The ESPAD report 2003. Alcohol and other drug use among students in 35 European countries*. Stockholm: The Swedish Council for Information on Alcohol and other Drugs.

Stockwell, T. et al. (2005). *Preventing harmful substance use. The evidence base for policy and practice*. Chichester: John Wiley & Sons.

Sundhedsstyrelsen (2005a). *11-15-åriges livsstil og sundhedsvaner 1997-2003*. København: Sundhedsstyrelsen.

Sundhedsstyrelsen (2005b). *Evaluering af Sundhedsstyrelsens oplysningskampagne om "Lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 16 år"*. København: Sundhedsstyrelsen.

Center for Alkoholforskning
Øster Farimagsgade 5A, 2. sal
1399 København K
Tlf. 39 20 77 77
www.si-folkesundhed.dk